

Перспективи розвитку органічного виробництва в Херсонській області

В статті досліджені основні аспекти розвитку органічного виробництва України та світу. Проаналізовано потенціал його розвитку в Херсонській області з метою підвищення конкурентоспроможності її аграрного сектору.

In the article investigates the main aspects organic farming in Ukraine and world. Analyze potential of its development in the Kherson for rising competitiveness it agroindustrial complex.

Постановка проблеми. Економічна криза, яка швидко поширилась в Україні, тільки поглибила проблеми дефіциту оборотних активів сільськогосподарських виробників. Зумовлене цим зменшення використання мінеральних добрив, стимулює пошук інноваційних напрямів формування конкурентних переваг України так і її регіонів, одним з яких є широко розвиваючеся в світі органічне виробництво.

Завдання дослідження. Завданням статті є: аналіз тенденції поширення органічного виробництва в Україні та Світі; дослідження можливості розвитку органічного виробництва в аграрному секторі Херсонської області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні питання органічного виробництва розглядалися багатьма вітчизняними вченими серед яких: Мілованов Є.В., Кобець М.І., Рудницька О.В., Писаренко П.В., Кисіль В.І.

Варто відзначити значний внесок Федерації органічного руху України в розвиток органічного виробництва в країні.

Виклад основного матеріалу. Наразі органічне або екологічне сільське господарство практикується майже в усіх країнах світу і є одним із пріоритетних напрямів його розвитку.

Загальна територія сертифікованих органічних земель в світі близько 24 млн.га. Країни з найбільшою кількістю органічних земель: Австралія – 12 млн га, Аргентина – 3,1 млн га, Італія – близько 1,2 млн га;

Динаміку обсягу органічної продукції та прогностні тенденції її руху можна спостерігати на рисунку 1.

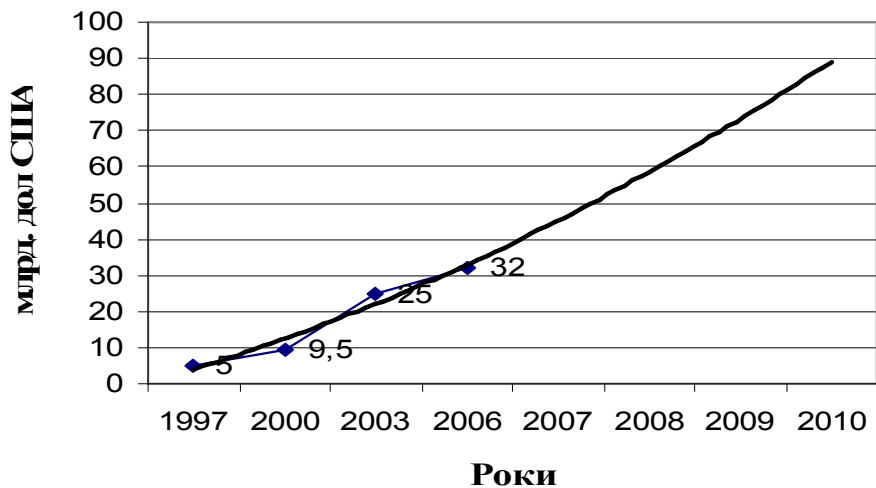


Рис.1 Прогноз обсягу ринку органічної продукції в світі

Основні ринки збуту даної продукції – Германія, Великобританія, Франція, США, Канада, Японія.

Практика західних країн свідчить, що особливістю ринку екологічно чистих продуктів є постійний зріст попиту та збільшення ціни на 20-50 % на відміну від традиційного ринку.

Україна також має певний досвід органічного землеробства. Перші сертифіковані органічні ферми виникли завдяки переходу на органічне виробництво в Європейському Союзі у 90х роках [1].

Показники розвитку органічного землеробства на Україні зображені в таблиці 1

Таблиця 1

Показники розвитку органічного землеробства України[2]

Роки	Площа земель під органічним землеробством		Кількість суб'єктів, що займаються органічним виробництвом
	Тис. га	% до загальної	
2003	164,449	0,4	31
2004	240,000	0,78	70
2005	241,980	0,58	72
2006	242,034	0,37	80
2007*	249,872	0,38	92

* За даними органічного руху України

Переважає більшість органічних господарств України є великомасштабними з середнім розміром землі біля 3000 га. Спеціалізуються переважно на виробництві пшениці на експорт.

На користь органічного виробництва свідчить те, що завдяки йому відтворюється родючість ґрунтів, отримується більший економічний ефект від реалізації продукції за вищою ціною.

Херсонська область належить до небагатьох областей наразі найбільш придатних для розвитку органічного землеробства. [3]. Саме завдяки йому можна досягти найбільш повного використання агробіологічного потенціалу області.

Загальна площа сільськогосподарських угідь становить 1970,9 тис.га, що становить 69 % загальної площі. З них на рілля припадає 90 %. Площа зрошених земель від загальної сільськогосподарської площі становить 21 %. В середньому на одного жителя області приходить 2,6 га землі.

Кількість внесених органічних і мінеральних добрив на 1 га. зображено на рисунках 2, 3.

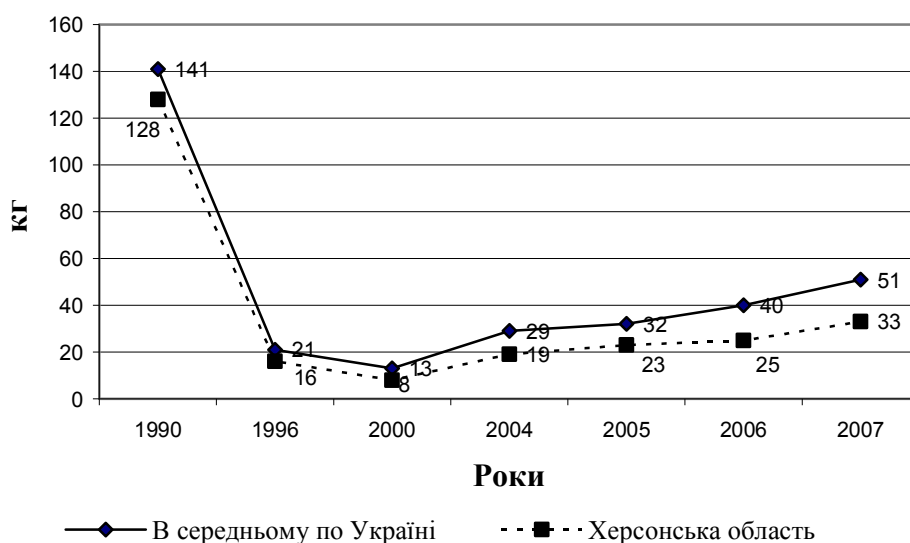


Рис. 2. Кількість внесених мінеральних добрив в Херсонській області по роках.

Як видно з рисунків кількість внесених мінеральних та органічних добрив у Херсонській області менші за середні по Україні.

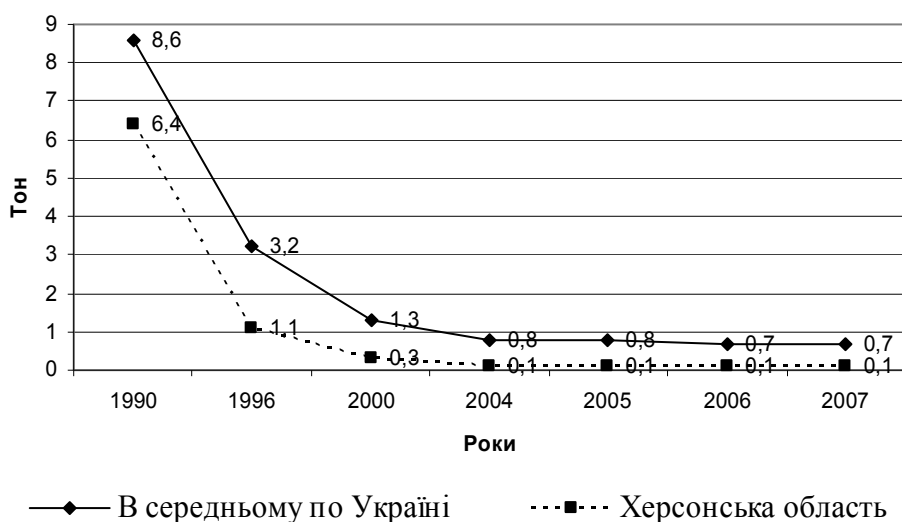


Рис. 3. Кількість внесених органічних добрив в Херсонській області по роках.

Херсонська область належить до агропромислових районів. У структурі виробництва найбільшу долю займає продукція рослинництва – 85 %.

Область спеціалізується на виробництві зернових, олійних, овочевих культур та сої.

За 2008 рік обсяги виробництва валової продукції: рослинництва зросли – на 63,9 %, порівняно з 2007 роком.

Середня урожайність зернових склала 32,9 ц/га, соняшнику – 11,1 ц/га. Зібрано 696,4 тис. тонн овочевих культур (139,0 % до 2007 року), баштанних – 288,6 тис. тонн (188,0 %).

Для того, щоб визначити наскільки доцільним є органічне землеробство в виробництві продукції по якій спеціалізується область, порівнюємо її показники з іншими областями.

Для цього проведемо статистичне групування виробництва кожної з культур областями України в середньому за три останні роки. Оптимальною кількістю груп можна вважати п'ять, відповідно до них розподілимо і місця які займають області в виробництві певного виду продукції.

Для кожного виду продукції кількість груп буде однаковою: першій групі відповідатиме найбільше виробництво продукції, другій - велике, третій – середнє, четвертій – нижче середнього, п'ятій – низьке. Інтервал для кожного виду продукції визначимо за формулою:

$$i = (x_{\max} - x_{\min}) / n \quad (1)$$

де x_{\max} , x_{\min} - найбільше та найменше значення ознаки;

n - кількість груп.

Результати групування та розподілу місць наведені на рисунку 4.

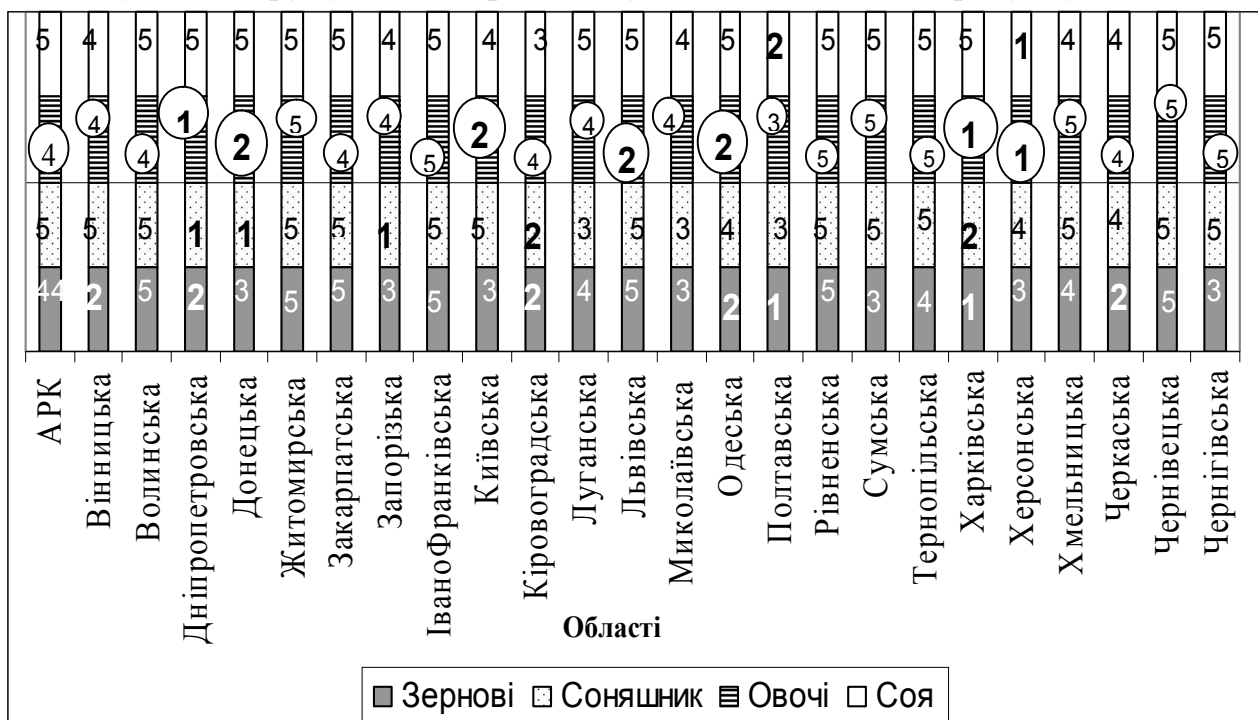


Рис. 4 Розподіл місць які займають області у виробництві аналізованих видів продукції

Як видно з рисунку Херсонська область поміж з усіх областей України займає перше місце (найбільше виробництво) по виробництву сої та овочів,

третє (середнє) – в виробництві соняшнику і четверте (нижче середнього) по виробництву зернових. Тож враховуючи світовий попит та потенціал області, було б доцільним приділити увагу виробництву для експорту органічної овочевої продукції. Особливо це актуально в кризовий період, враховуючи нестачу оборотних коштів на придбання хімічних та інших видів добрив.

Валовий збір овочевої продукції області за останні роки становив у 2006р. – 621,8 ц.га, 2007р – 499,9 ц га , 2008 – 696,4 ц.га

Середня врожайність за ці три роки становила 144,2 ц/га

За структурою реалізації 25 % Херсонських овочів реалізуються переробним підприємствам, 18 % – на рику, 1 % – населенню та 56 % – по інших каналах до яких і належить експорт.

Загальний експорт продуктів рослинного походження в 2008 році становив близько 102 млн дол. США, що складає 25 % від загального експорту області. З них овочі та коренеплоди складають 6 млн. дол. США, зернові – 27,5 млн дол. США, плоди та горіхи – 13,9 млн дол. США, олійні – 35,2 млн дол. США.

Експорт навіть частини цієї продукції під маркою «органічних», дозволило б отримати додаткові прибутки.

Наразі за даними Обласної державної адміністрації в галузі рослинництва Херсонської області активно впроваджуються державні та регіональні програми розвитку органічного землеробства.

Прикладом застосування ґрунтозахисного біологічного землеробства є ДПДГ «Асканійське» Каховського району і ФГ «Руслан» Великопетиського району. Ці господарства на протязі багатьох років не застосовують засоби захисту рослин і мінеральні добрива при цьому забезпечуючи збереження родючості ґрунтів мають вагомі результати у виробництві екологічно чистої продукції.

Також на території області діє органічне господарство Maharishi LTD vedic organic farming що вирощує органічну продукцію на площі близько 16 тис.га, ТОВ «Вішва Ананда» – орендовано 17,6 тис. га земельних угідь для вирощування екологічно чистої продукції.

Висновки.Тож враховуючи усі аналізовані дані можна стверджувати, що органічне виробництво продукції рослинництва, зокрема овочів в Херсонській області могла б стати тією нішою яку область могла зайняти, використавши повною мірою свій природно-ресурсний потенціал та враховуючи наростаючий світовий попит на органічну продукцію в світі. Це в свою чергу, сформувавши додаткові конкурентні переваги, підвищить конкурентоспроможність, як аграрного сектору так і області загалом.

Список використаних джерел:

1. Рудницька О.В.Передумови становлення ринку органічної продукції України// Вісник аграрної науки Причорномор'я, Випуск 3, т.1.- Миколаїв, 2007, С 130-135.

2. IFOAM The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2003-2006. - Доступний з: <http://www.ifoam.org/>.

3. Кисіль В.І. Біологічне землеробство в Україні: Проблеми і перспективи. Харків: «Штрих», 2000. – 161 с.

4. Проект Закону України «Про органічне виробництво». - Доступний з: <http://www.minagro.gov.ua>.
5. Кобець М.І. Органічне землеробство в контексті сталого розвитку, //Актуальні питання аграрної політики: 2003-2004: Зб.наукових праць. - , К: 2004, С. 106-132.
5. Мілованов Є.В. Виробництво й експорт органічних продуктів з України // Агрогляд, № 12, 2004, С. 17-18.
7. Писаренко В.В., Боровик Т.В. Стан ринку органічної продукції в Україні: Проблеми та перспективи // Вісник аграрної науки Причорномор'я, № 1, 2007, С. 33-37.
8. Інтернет-сайт федерації органічного руху України. – Доступний з: <http://www.organic.com.ua>